

Enkele activiteiten in het reservaat van de Boven-Semois

door J. NOEL, Conservator

In verband met reservaten hoort men vaak zeggen dat het niet altijd de gebieden zijn die als « natuurreservaat » bekend staan, die het best worden beschermd. De meeste van onze reservaten werden zonder ophef of tromgeroffel en zonder grote krantekoppen ingehuldigd, en dikwijls zijn de bewoners van de streek zich niet eens bewust van hun bestaan. Het is immers duidelijk dat een gebied pas degelijk kan worden beheerd en tot een volwaardig natuurreservaat uitgroeien, wanneer er rust en kalmte heersen. Maar de beheersresultaten zijn veelal de vrucht van niet te onderschatten inspanningen.

In 1978 hebben ongeveer 300 belangstellenden tijdens 9 geleide bezoeken het moeras bezocht. Deze bezoeken werden meestal na de broedperiode ingericht o.m. voor leerlingen van het Middelbaar Onderwijs, botanisten uit Nederland, en op Allerheiligen voor 25 franstalige conservators van onze vereniging.

De waarde van onze reservaten kan alleen dan behouden blijven en geleidelijk toenemen, wanneer regelmatig en actief wordt ingegrepen. De bedreiging die op de botanische rijkdom van de moerassen weegt, en reeds in het begin van de eeuw door de botanisten werd aangeklaagd (1), heeft er ons toe aangezet een degelijk werkprogramma op te stellen. Deze werken beogen voornamelijk het toezicht op het waterpeil en de strijd tegen de overwoekering door struiken, vooral elzen. Derhalve werden in de loop van 1978 drie werkkampen ingericht :

Heinsch : van 28 maart tot 3 april werkkamp van « Le Groupement des Jeunes Protecteurs de la Nature » : afsluiting van afwateringsreppels en ontbossing;

Heinsch : van 23 juli tot 29 juli : kamp « Poste Pionniers 1er B. P. Mons » : ontbossing;

Sampont : van 23 juli tot 26 juli : 30ste scoutsafdeling B. P. van Etterbeek en « Groupement des Jeunes Protecteurs de la Nature » : oprichting van drie afdammingen.

Aan al deze jongeren die zich voor het natuurbehoud hebben ingezet biedt de vereniging haar oprechte dank aan, zowel voor hun werklust als voor hun bezielde idealisme.

In verband met het reservaat van HEINSCH blijft echter nog een belangrijke gebeurtenis te vermelden. De stad Aarlen is uiteindelijk overgegaan tot de stopzetting van het storten van afval en huisvuil, die gelei-

(1) Ziehier wat J. Massart, professor Botanica aan de U. L. B. in 1912 schreef : « De uitgestrekste en florarijke moerassen zijn deze gelegen tussen CHANTEMELLE, VANCE en VILLERS-TORTRU. Het zijn zure weiden, hier en daar bezaaid met kleine elzenstruiken, in de schaduw van dewelke *Aconitum nepellus* groeit. De weide zelf vertoont een weelderige veenvegetatie waaronder *Eriophorum gracile* en verschillende zeggesoorten. De moerassen van VANCE dienen dringend te worden beschermd, omdat zij een synthese van alle omliggende moerassen bieden ».

delijk de typische eutrofe zeggevegetatie bedolven. De protestaktie die we sedert 1976 hebben gevoerd werd uiteindelijk met sukses bekroond.

Wij maken van deze gelegenheid gebruik om iedereen die zich bij deze protestaktie van onze vereniging heeft aangesloten, en samen met de B. N. V. R. klacht indiende bij de gemeentelijke, provinciale en ministeriële overheid, van harte te danken voor hun medewerking.

Ter illustratie publiceren we de vegetatiekaart en de doorsnede van de moerasvegetatie van HEINSCH. Deze kaart werd samengesteld door de Heer Bernard Overall, Ingenieur van Waters & Bossen en vorser aan de Fondation Universitaire Luxembourgeoise. Zij maakt deel uit van het artikel dat de Heer Overall in het Bulletin 1977 publiceerde onder de titel : « De huidige floristische rijkdom van het moeras van Heinsch (Belgisch Lotharingen) blz. 80.

Fytosociologische kaart van de vegetatie van het moeras van HEINSCH.

R Ph : rietlanden (R Phh : vochtig; R Ph s : droog).

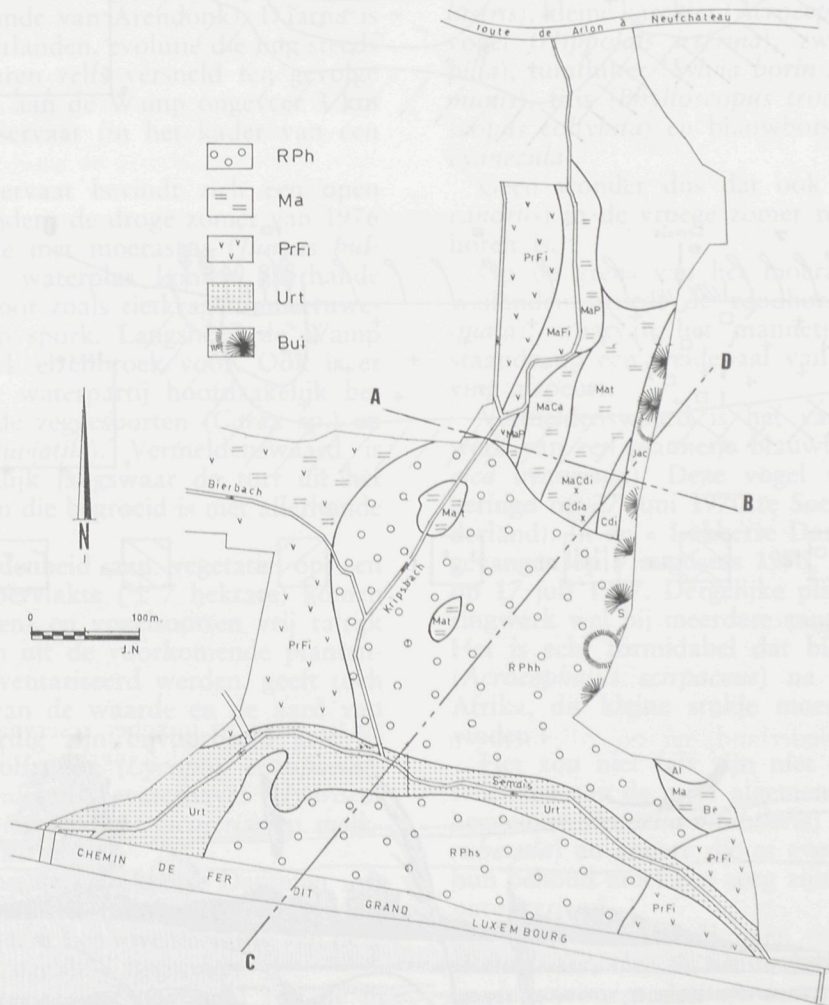
Ma : eutroof moeras met grote zeggen (Ma t : typische facies; Ma P : f. met *Phalaris arundinacea*; Ma Ca : f. met *Calamagrostis canescens*; Ma Fi : f. met *Filipendula ulmaria*; Ma Cdi : f. met *Carex disticha*).

Pr Fi : grasland met *Filipendula ulmaria* en *Polygonum cristata*.

X : oligo-mesotroof moeras (C dia : met *Carex diandra*; Cdi : met *Carex disticha*; Jac : met *Juncetum acutiflori*).

Urt : vegetatie met *Urtica dioica* en *Galium aparine*.

Bui : struwelen (S : *Salix*; Al : *Alnus glutinosa*; Be : *Betula*).

Doorsneden door de bodem en de vegetatie.

La : kleiige leem; s : zand; sa : lemig zand; as : zandige leem; a : leem; rf : drijfmatten van wortels; tf : zwart, vloeibaar, modderig veen; t : veen.

Doorsnede A-B.

- 1 : eutroof moeras van grote zeggen, facies met *Filipendula ulmaria*; 0-15 cm : t.
- 2 : ibid., f. met *Phalaris arundinacea*; 0-140 cm : t.
- 3 : ibid., f. met *Calamagrostis canescens*; 0-170-360 cm : t.
- 4 : ibid., typische f.; 0-20(-25) cm : rf; 20(-25)-160(-190) cm : tf; 160(-190)-200(-300) cm : t.
- 5 : oligo-mesotroof moeras met *Carex disticha*; ibid. 4.
- 6 : *Juncetum acutiflori*; 0-90 cm : t.

Doorsnede C-D.

- 7 : droog rietland met *Phragmites*; 0-265 cm : t.
- 8 : vegetatie met *Urtica dioica* en *Galium aparine*; 0-33 cm : La + t; 60-330 cm : t.
- 9 : vochtig rietland met *Phragmites*; 0-330(-350) cm : t.
- 10 : oligo-mesotroof moeras met *Carex diandra*; 0-15(-20) cm : rf; 15(-20)-220 cm : tf; 220-350 cm : t.

De kaart en de doorsneden werden verwezenlijkt door B. Overal, en werden gepubliceerd in *Dumortiera* 7-8 (15 september 1977). Ze werden overgenomen met de welwillende toelating van de redactie van dit tijdschrift, door J. Noël.

